

MARKA

DOĐU MARMARA
KALKINMA AJANSI

“BİZ BURADAYIZ!”
YALOVA MERKEZ BAĐLARBAĐI
MAHALLESİNİN SOSYOLOJİK
GÖRÜNÜMÜ
- ÖZET -

Yayın Tarihi: Nisan, 2012
MARKA Yayınları Serisi

“BİZ BURADAYIZ!”

YALOVA MERKEZ BAĐLARBAĐI MAHALLESİNİN SOSYOLOJİK GÖRÜNÜMÜ

Bu çalışmanın ele alınış amacı kentsel mekanda kapalı bir iç örgütlenme ve sosyal adacık haline gelmiş olan Bağlarbaşı mahallesindeki Roman nüfusunun yaşam koşullarının derinlemesine irdelenmesi ve kamusal destek sağlama noktasında bir takım öneri ve iyileştirme çalışmasının belirlenmesidir. Zira mevcut haliyle kentsel doku içerisinde sıkışmışlık belirtileri veren Bağlarbaşı mahallesindeki Roman yerleşimi kendisini dönüştüremeyen ve sorun alanı olarak bilinen bir yapıya evrilmiş bulunmaktadır.

Rapor Koordinatörü:

Erkan AYAN

Dođu Marmara Kalkınma Ajansı Genel Sekreteri

Rapor Yürütücüsü:

Doç. Dr. Suat KOLUKIRIK

Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi

15 Mart – 13 Nisan 2012

**©Rapor, Yalova Valiliđi ve Dođu Marmara Kalkınma Ajansının yazılı izni olmaksızın
yayınlanamaz, dağıtılamaz.**

ÖNSÖZ

Kültür ve kimliğe ilişkin çalışmalar gerçekte sorunlu araştırma alanlarıdır. Örnekleme alanındaki kişi ve grupların gösterebileceği ötekilik refleksi yanında araştırmacıların tek boyutlu öneri ve projeleri arzu edilen hedeflere ulaşılmada engeldir. Özellikle Romanlar/Çingeneler bağlamında düşünöldüğünde yaklaşık 1000 yıldır dünyanın farklı coğrafya, ülke ve bölgesinde yaşayan bir grubun ele alındığı ve **hayatta kalma stratejilerinin** bilinmesine ihtiyaç bulunmaktadır.

Bu çalışmanın ele alınış amacı kentsel mekanda kapalı bir iç örgütlenme ve **sosyal adacık** haline gelmiş olan Bağlarbaşı mahallesindeki Roman nüfusunun yaşam koşullarının derinlemesine irdelenmesi ve kamusal destek sağlama noktasında bir takım öneri ve iyileştirme çalışmasının belirlenmesidir. Zira mevcut haliyle kentsel doku içerisinde sıkışmışlık belirtileri veren Bağlarbaşı mahallesindeki Roman yerleşimi **kendisini dönüştüremeyen** ve sorun alanı olarak bilinen bir yapıya dönüşmüş bulunmaktadır.

Raporda bulgulandığı biçimiyle Roman kökenli vatandaşların suça karışmış ya da suç potansiyeli taşıyanlar olduğu iddiasında bulunulmamaktadır. Aksine bu çalışma **insan merkezlidir** ve kentte yaşayan tüm kültür ve kimliklerle daha **yaşanılabilir** sosyal ve fiziki ortamlar oluşturabilme çabasıdır. Bu çabanın somutlaşmasında kendisiyle görüşme yaptığımız tüm görüşölenlere içten teşekkür ediyorum. Kent yöneticisi olarak Yalova Valisi Sayın Esengöl Civelek'in konuya ilişkin çözüm arayıcı yaklaşımı ve desteği kıymetli bir teşekkür konusudur. Ayrıca raporun koordinatörlüğünü üstlenen Dođu Marka Kalkınma Ajansı Genel Sekreteri Sayın Erkan Ayan'a ve Dođu Marmara Kalkınma Ajansı Yalova İrtibat Ofisinden Uzman Murat Özkan'a teknik altyapı destek ve önerileri için teşekkürü bir borç biliyorum. Çalışmadaki maddi hataların sorumluluğu rapor yazarına aittir.

Doç.Dr. Suat KOLUKIRIK
Isparta/Kocaeli

GİRİŞ

Roman nüfusun yoğun olarak yaşadığı Bağlarbaşı Mahallesi **kent güvenliği** ve **estetigi** açısından bir **sorun alanı** olarak bilinmektedir. Ancak Roman nüfusunun yoğun olarak yer aldığı bölgeler asla ayrımlaştırma, damgalama ve dışsallaştırma politikaları üzerinden okunabilecek bir yapı olmamalıdır. Nitekim kentsel nüfusun bütünleşme sorunu kentin kendisiyle doğrudan ilişkidir ve birçok kurum ve kuruluşun **ortak katılımını** gerektiren bir niteliğe sahiptir.

Kentin sunmuş olduğu imkanlar, **kentin marka değeri** ve küresel sistem içerisinde kentin konumu gerçekte kentte yaşayanların nitelik düzeyleriyle yakından bağlantılıdır. Ancak bir sosyal sistem olarak kentlerin farklı gruplar ve sosyal kesimler tarafından oluşturduğu göz önüne alındığında kentlerin **varsıl/zengin** bölgeleri kadar, kentin **yoksul** bölgelerinin varlığı kendisini belirgin biçimde hissettirmektedir. Özellikle kentin yoksul bölgelerinin suç ve güvenlik sorunlarıyla anılması yanında **çöküntü alanı** olarak tanımlanması da kaçınılmaz olmaktadır.

Kent içindeki çöküntü alanlarının ya da **sosyal adacıkların** sahip olduğu nüfusun eğitim ve ekonomik seviyesinin düşüklüğü beraberinde içinde yaşadığı kentle bütünleşme noktasında engel oluşturmakta ve ayrımlaşma yaşamasını kaçınılmaz kılmaktadır. Diğer taraftan etnik yapıya dayalı sosyal adacıklar **kayıt dışı ekonominin kentteki merkezi** olarak belirebilmektedir.

Bağlarbaşı mahallesi taşımış olduğu kültürel kodlar nedeniyle bir **ortak ötekilik alanı** ve beraberinde **hayatta kalma stratejisine** ve bireysel tatmine yönelik bir **emek piyasasıdır**. Mahalledeki eğitim seviyesinin düşüklüğü yanında **geleneksel esnek çalışma** kültürleri ve asgari ücreti beğenmeme durumları bugünkü **istihdam** sorunlarını açıklamada birer faktör olarak yer alabilir. Ancak bu özelliklere karşın mahalledeki nüfusun kendilerine sunulan yardımlarla bir **geçinme kültürü** oluşturdukları ve **profesyonel bir yardım alıcı** haline dönüştükleri de görülmektedir.

Mahalledeki **çocukların eve gelir getiren işçiler** olarak çalıştırılması gerçekte istenilmeyen bir özellik olarak gösterilse bile birçok ailenin bu durumu meşrulaştırdığı görülmektedir. Fakat kamusal alana işçi olarak gönderilen çocukların kendilerini bekleyen tehlikeler karşısında **savunmasız** kaldıkları ve **suç öznesi** olarak kullanıldıkları bilinmektedir. Genç ve çocuklar açısından mahalledeki **sosyalleşme kanallarının** yetersizliği ciddi bireysel ve toplumsal sorunların hazırlayıcısı olmaktadır.

Mahallenin kentteki önemli bir **uyuşturucu merkezi** olarak bilinmesi üzerinde düşünülmesi gereken bir alandır. Kentin **transit ve geçirken** olan yapısı farklı uyuşturucu ağlarının rahatlıkla ticaretlerini yapmalarına imkan vermektedir.

Mahallenin kısmen bir suç merkezi olma hali içinde yaşayanlarca **suç birliği ve ağız birliği** yapmalarına yol açmakta ve kimse, kimsenin ne yaptığına karışmamaya çalışmaktadır. Aksi takdirde mahalle içinde cinayetler işlenebilmekte ve daha zayıf olan birey, aile ya da grup mahalleden ayrılmak zorunda bırakılmaktadır.

Mahalledeki sürekli **şiddet ve sürtüşme ortamı** çocuklar ve gençler arasında **saldırganlık** eğilimini artırmakta; aile içi şiddet ve sokaktaki şiddet arasında kalanlar şiddeti **kendilerini ifade etmenin bir yolu** olarak görmeye başlamaktadırlar. Beraberinde bu durum mahallede **otoriteye karşı direnç** gösteren ve **marjinal** olarak tanımlanan iş ve uğraşlarının yapılmasının yolunu açmaktadır.

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Gerçekte Bağlarbaşı Mahallesi cemaatleşme ve **kabilileşme** alanıdır. Bu yapının özelliği mahallede yaşayanların belirsizlik, güvensizlik, yoksulluk, eşitsizlik, yalnızlık ve korku karşısında ortak çözüm üretme çabasında oluşlarıdır. Mahalle kent içinde bir **alt kültür** alanıdır. Mahallenin içe kapallığı kendilerini kent yaşamı dışına itildiği hissine kapılmalarına yol açmakta ve dış toplumla **pasif** anlamda çatışmaya girebilmelerine fırsat sunmaktadır. Mahalle Roman grupların kendi içinde ürettiği **sosyal ağlar** vasıtasıyla mahalle nüfusunun sürekli dinamik hale getirildiği bir **kaçış çizgisi** alanıdır.

Bağlarbaşı Mahallesinde ikamet eden Roman nüfusu bir arada tutan şey **ortak tarihsel bellek**, ortak kültürel miras ve kolektif kimlik duygusudur. Kamusal mekanının farklı oluşu, mahalleyi özel bir alt mekan kılmaktadır. Mahalledeki sosyalizasyonun içe kapalı oluşu çoğunluğun sahip olduğu yaşam tarzıyla ilişki kurmasını engellemektedir. Nitekim çocuklar ve gençler büyüklerini örnek almakta ve bazı zararlı iş ve uygulamalara özenmektedirler.

Mahalledeki **sosyal dönüşümün halihazırda taslak aşamada olan kentsel dönüşüm projesine bağlı** oluşu en önemli sorun alanı olarak görünmektedir. Eğer kentsel dönüşüm projesi uygulamaya geçirilecekse mahalle temelli acil uygulamaların dışındaki önerilerin yapılması bir anlam ifade etmeyecek ve kamu maliyesine artı yük oluşturacaktır. Aksi halde mahalledeki **iyileştirme önerilerinin** acilen uygulamaya konulması toplumsal bütünleşme ve işbirliğinin sağlanması adına **elzem olan bir konudur**. Bu çerçevede mahallenin öngörülen fiziki iyileştirmeleri kadar, uyuşturucu ve alkolle mücadele, hurdacılar sorunu, eğitim seviyesi sorunu, istihdam sorunu ve şiddet sorunu acil tedbir geliştirilmesi gereken hususlar olarak karşımızda durmaktadır.

Bağlarbaşı mahallesi gerçekte yalnızca bir oturma mekanı değil, beraberinde tüm boyutlarıyla bir yaşam alanıdır. Zira mahalledeki pek çok grup her türlü ticari ilişkisini mahalle üzerinden gerçekleştirmektedir. Bir anlamda mahalle, mahallenin büyük bir bölümü için bir varoluş mekanıdır. Bu anlamda mahalledeki kentsel dönüşümün Romanlar için ne anlam ifade ettiğinin anlaşılmasına ihtiyaç vardır.